

**YETİŞKİNLERDE MADDE BAĞIMLILIĞI
FARKINDALIĞI PROJESİ
KISA VİDEO YARIŞMASI:
“GEL KONUŞALIM, YALNIZ DEĞİLSİN!”**

BİLGİLENDİRME

Mart, 2016

YETİŞKİNLERDE MADDE BAĞIMLILIĞI FARKINDALIĞI PROJESİNİN TANIMI

Yeşilay dünyadaki madde bağımlılığına olası çözümler sunmaya katkı sağlayan uluslararası projeler gerçekleştirmektedir. Türkiye Ulusal Ajansı ERASMUS+KA2 ve Avrupa Birliği Bakanlığı sponsorluğunda yapılan "Yetişkinlerde Madde Bağımlılığı Farkındalığı Projesi", çocukların ve gençlerin karşı karşıya kaldığı madde bağımlılığı risklerine karşı ebeveynlerin farkındalığının, algısının ve anlayışının önemine dikkat çekmek için hayata geçirilmiştir.

Proje, 2015 yılında başlamıştır ve 2016 yılının Ağustos ayında sona erecektir. Yeşilay'ın önderliğinde Hollanda, Portekiz ve Litvanya'nın en etkili sivil toplum örgütleri ve EURAD'ın iş birliğiyle, projede uluslararası saha çalışmaları, kişisel eğitimler, grup toplantıları ve yarışmalar yapılması amaçlanmaktadır.

Bu tarihten sonra, proje sonraki uygulamalarla uzun soluklu bir programa dönüştürülecektir. İki yıllık bir zaman dilimini kapsayacak(2016-2018) bu strateji belgesi, Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi için iletişim stratejisi içeriği sağlayacaktır. Ayrıca bu belge, Ebeveynlerde Madde Bağımlılığı Farkındalığı projelerini gerçekleştiren Litvanya, Hollanda ve Portekiz için de örnek oluşturacaktır.

PROJE PARTNERLERİ HAKKINDA

- **TÜRKİYE - YEŞİLAY:**

Yeşilay, gençleri ve yetişkinleri alkol, tütün, uyuşturucu, kumar gibi farklı türlerdeki bağımlılıklar hakkında somut bilgilerle güçlendirerek onların bilinçli kararlar verebilmesini sağlayan ve kar amacı gütmeyen bir sivil toplum örgütüdür. Yeşilay 1920 yılında kurulmuştur ve 1934 yılında Bakanlar Kurulu tarafından Yeşilay'a "kamuya yararlı dernek statüsü" verilmiştir. Bugün Yeşilay, birçok şehirdeki 24 şube ve 64 temsilciliğiyle bağımlılıklara karşı mücadelede bir marka haline gelmiştir.

Yeşilay Temsilcisi: Gökhan Dinç

- **LİTVANYA – NTAKK:**

Litvanya Ulusal Tütün ve Alkol Kontrol Koalisyonu
(Nacionalinė Tabako Ir Alkoholio Kontrolės Koalicija)
Litvanya Ulusal Tütün ve Alkol Kontrol Koalisyonu (NTAKK) 2004 yılında kurulmuş bir sivil toplum örgütüdür. Koalisyon üyeleri, alkol, tütün, uyuşturucu ve kumarı önleme alanındaki organizasyonlar ile bireylerden oluşmaktadır. NTAKK, psikoaktif maddelerin kullanımını (önceki yıllarda yasadışı uyuşturucu maddeler ve kumar dahil) kontrol ve önleme için etkili ölçütleri teşvik eder, destekler ve kanıta dayalı bilimsel uygulamalar için aktif olarak çalışır.

NTAKK'ın Temsilcisi: Vaida Liutkute

- **HOLLANDA – EURAD:**

Uyuşturucuya Karşı Avrupa Örgütü

(Europe Against Drugs)

EURAD Avrupa'nın ulusal ve uluslararası düzeylerde önleme ve kurtarma odaklı uyuşturucu madde politikalarını savunan ve kar amacı gütmeyen sivil toplum örgütüdür. EURAD'ın amacı kapsamlı, dengeli ve bütünlük politikalarıyla bireylerin, ailelerin ve genel olarak toplumun yükünü azaltmaktır. Önleme yöntemleriyle (hukuki yaptırımlar ve tedavi dahil olmak üzere) yasadışı uyuşturucu maddelere olan arz ve talebi azaltmak için çalışmaktadırlar.

EURAD'ın Genel Sekreteri Hollanda Temsilcisi: Fay Watson

- **PORTEKİZ– DIANOVA:**

Dianova, Avrupa ve Amerika'daki 11 ülkede eğitim, gençlik, bağımlılık tedavisi ve önleme alanlarında kendini yenilikçi girişimler ve programlar geliştirmeye adanmış kar amacı gütmeyen bağımsız organizasyonlardan oluşmaktadır. Aynı zamanda, daha fazla sürdürülebilir bir sosyal gelişim için "vatandaşların girişimi" üzerine çalışmaktadır.

DIANOVA'nın Portekiz Temsilcisi: Rui Martin

MADDE KULLANIMININ MEVCUT DURUMU HAKKINDA DEĞERLENDİRME: Araştırma Verileri

- **Dünya Uyuşturucu Raporu UNODC-2015**

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi'nin 2015 Dünya Uyuşturucu Raporu'na göre, 15 ve 64 yaşları arasındaki 246 milyon kişi, bir başka deyişle, her 20 kişiden 1'i 2013 yılında yasadışı madde kullanmıştır. Dünyanın madde kullanım probleminin büyüklüğü, her 10 madde kullanıcılarından 1'inin madde kullanımı ilişkili hastalık ve bağımlılık yaşayan "problemlili madde kullanıcısı" olduğu değerlendirildiğinde daha görünür bir hal almaktadır. Diğer bir deyişle, 27 milyon kişi problemlili madde kullanıcısıdır.

Madde kullanım hastalıkları ve buna bağlı sağlık sonuçlarını önleme süreçleri, tedavi ve bakım maliyetleri kamu sağlık sistemlerine ağır bir yük getirmektedir. Pek çok ülkede tedavi hizmetlerinin yeterli nitelik ve niceliğe ulaşamamış olması nedeniyle dünyadaki her altı problemlili uyuşturucu kullanıcısından sadece biri tedaviye ulaşabilmektedir.

- **Türkiye Uyuşturucu Raporu (TUBİM) 2014**

TUBİM'in 2011 yılında yaptığı araştırmaya göre, yaşam boyu madde kullanım oranı %2.7 ve kullanım riski olan kişi sayısı 100.621 olarak belirlenmiştir.

Genç nüfusta (okul çağı), yaşam boyu madde kullanım oranı %1.5 olarak bulunmuştur. Maddeyi ilk kez kullanım yaşı ortalaması 14'tür.

Rapora göre, Türkiye'nin belirli yüzdelerde madde bağımlılığı problemi olduğu görülmektedir ve bu durum madde kullanımına karşı odaklanmış, benzersiz ve 360 derece iyi planlanmış bir stratejik çalışma gerektirmektedir.

Türkiye'de yasal ve idari önleme çok önemlidir çünkü Türkiye yasadışı madde ticaretinin konjonktüründe bir hedef ülkedir ancak çevresel önleme de gereklidir. Bu önleme yaklaşımı, üç alanı göz önünde bulundurmalıdır:

- Okul
- Aile
- Toplum

DAWAP ARAŞTIRMASI ÖZETİ -2016:

DAWAP Araştırması Hakkında:

DAWAP Projesi'nin bir parçası olarak gerçekleştirilen DAWAP Araştırması, proje ülkeleri olan Türkiye, Litvanya, Hollanda ve Portekiz'de hayata geçirildi. Aralık 2015-Şubat 2016 döneminde uygulanan araştırmada 10-18 yaş arası çocuğu bulunan anne-babalara gidildi. Türkiye'de 1500, diğer ülkelerde 250'şer anne-baba uyuşturucu bağımlılığı, kullanım yaygınlığı ve nedenleri konusunda soruları yanıtladılar.

Litvanya Sonuçları:

- Litvanyalı anne-babalar %98 oranında, bağımlılığın tedavi gerektiren bir sorun olduğunda hemfikirler. Bağımlılığın tek başına mücadele edilemeyecek bir sorun olduğunu düşünen anne-babalar da ağırlıkta ve burada da oran %95.2. Uyuşturucu maddelerin zararları konusunda %95.2 oranında kendilerini bilgili görüyorlar.
- Uyuşturucuya başlamada arkadaş etkisini en güçlü faktör olarak gören anne-babalar %91.6, çevresel faktörler ve taklit etme duygusunu etkili bulanlar da %86.4 oranında. Merak ve yeni deneyimler peşinde olunmasının neden olarak görülmesinin ağırlığı ise %84.4.
- DAWAP Araştırması'ndan çıkan bir başka veri grubu ise ailede çocuğun yetiştiği ortam ile madde kullanımı ilişkisi. Litvanyalı anne-babalar %78 oranında kişiliği gelişmemiş kişilerin uyuşturucuya başlamaya eğilimli olduğuna inandıklarını belirtirken, %77.2 oranında, psikolojik problemleri olan çocukların madde kullanımı konusunda daha büyük bir risk altında olduklarını düşünüyorlar. Ailede sorun ve iletişim eksikliği yaşıyorsa, anne-babalara göre, yüzde 70 oranında madde kullanımına neden olabileceğini ifade ediyorlar.

Hollanda Sonuçları:

- Hollandalı anne-babalar kendilerini %79.5 oranında uyuşturucu maddelerin zararları konusunda bilgili buluyorlar. %84 oranında ise, bağımlılığının tek başına mücadele edilemeyecek bir sorun olduğu konusunda hemfikirler. Tedavi gerekliliği konusunda ise tam bir fikir birliğine varamayan Hollandalı anne-babalar %55.2 oranında “tedavi gerekir” diyorlar.
- Hollandalı anne-babaların ailenin etkisi konusunda fikirleri daha net. %90.3 oranında, ailede ebeveynlerin psikolojik problemleri veya bağımlılık sorunları varsa çocukların çok daha büyük bir risk altında olduğuna inanıyorlar.
- İkinci en yüksek risk alanı ise %89.9 oranıyla “merak ve yeni deneyim arayışı”. Üçüncü sırada %86.2 oranla yine “aile içi sorunlu ilişkiler” var. Çevresel faktörler ve başkalarının taklit duygusu ise %82.5 ile bir sonraki neden olarak görülüyor.

Results of Portugal:

- Portekizli anne-babalar %88.9 oranında “bağımlılığın tek başına mücadele edilemeyecek bir sorun” olduğu konusunda hemfikirler. %86.5 oranında kendilerini uyuşturucu maddelerin zararları konusunda bilgili hissediyorlar. Portekizli anne-babaların %75.4’ü bağımlılığın tedavi gerektiren bir durum olduğu konusunda ortak görüşe sahipler.
- Portekizli ebeveynler %88.5 oranında arkadaşların uyuşturucuya başlamada önemli bir rol oynadığına inanıyorlar. Ardından %87.7’lik oranla “merak ve yeni deneyim arayışı” ve %84.9’luk oranla “çevresel faktörler ve taklit duygusu” geliyor.
- Aile içi sorunlar ve madde kullanımı arasındaki ilişki konusunda cevap aranan sorulara bakıldığında Portekizli anne-babalar da ailenin önemi konusunda hemfikirler. Yüzde 81 oranında “psikolojik problemleri ve bağımlılık sorunu olan anne-babaların çocuklarının daha büyük bir risk altında olduğuna inanıyorlar. İlgisiz ailelerde çocukların risk altında olduğuna inanma oranı %71.8. Portekizli anne-babalar %64.3 oranında da “aile içi çatışma ve iletişim eksikliği”nin çocuğu uyuşturucu kullanımına itebileceğini ifade ediyorlar.

Türkiye Sonuçları:

- Türkiye’de anne-babalar %80-85 aralığında kendilerini madde kullanımı konusunda “farkında” olarak nitelendiriyorlar. %92.9 oranında ise “uyuşturucu maddelerin sağlığa zararları konusunda bilgili” olduklarını düşünüyorlar. Ancak detaylı sorularda bu bilginin ifade edilenden daha sınırlı olduğunu anlamak mümkün.

- Yine Türkiye’de anne-babalar %93.4 oranında bağımlılığın tek başına mücadele edilemeyecek bir sorun olduğu konusunda hemfikirler. Bağımlılığın mutlaka tedavi gerektiren bir durum olduğu konusunda inanç ise %87.4 oranında.
- Anne-babaların ülkemizde uyuşturucuya başlama nedenleri arasında en çok vurguladığı ifade %90’lık bir oranla “merak ve yeni deneyim arayışı”. Aile içinde sorun ve iletişim eksikliği, gelişmemiş kişilik, çevresel faktörler ve taklit duygusu ise başlama nedenleri arasında ortalama %80 oranında kabul görüyor.
- Türkiye’de anne-babalar sonuç olarak aile içindeki ortam ve güçlü iletişimin uyuşturucuya başlama ve bağımlılığın gelişimi konusunda önleyici olabileceğine inanıyor. Eğer ebeveynlerin psikolojik sorunları veya bağımlılık durumu varsa %84.4 oranında çocuğun büyük bir risk altında olduğu kanısındalar. Öte yandan boşanmış veya bir ebeveynin kaybedildiği ailelerde riskin arttığı görüşü %84 oranında. %82.9 oranıyla aile içi çatışma ve iletişim eksikliği bu görüşü takip ediyor.

Uyuşturucu Madde Bağımlısı Gençlerin Aile İçi İlişkilere Yönelik Görüşleri, 2014

Araştırmanın bulguları¹ göstermektedir ki genç insanların aile içinde karşılaştığı problemler var olan madde kullanımını tetikleyebilir ve artırabilir. Genç insanların ebeveynlerle problemlili ilişkileri de evden kaçmak veya suç işlemeye yönelim gibi davranışların temel belirleyicisi olabilmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına ergenlik çağı sırasında ve sonrasında yüksek seviyede gösterdiği ilgi ve yakın iletişimin, gençlerin madde kullanımından kaçınmalarında önemli bir faktör olduğu gözlenmiştir.

Bu çocuklar tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları sırasında “eğer daha çok sevilseydik, ilgi görseydik ve ailemizle daha çok zaman geçirme imkanımız olsaydı, her şey çok daha farklı olabilirdi” demişlerdir.

Ayrıca, kent hayatına kültürel ve sosyal adaptasyondaki eksiklikler özgüveni azaltmaktadır ve bu çocuklar toplumun bir parçası olmadıklarını hissetmektedirler.

Birçok araştırma verisinde, madde bağımlısı çocukların ve ergenlerin “mutsuz ailelerden” geldikleri kolaylıkla görülmektedir. Mutsuzluğun tanımı şu koşullara göre çeşitlilik göstermektedir:

- Yoksul aileler
- Kent hayatına uyum sağlamaya çalışan göçmen aileler

1. Uyuşturucu Madde Bağımlısı Gençlerin Aile İçi İlişkilere Yönelik Görüşleri: Esenler-Bağcılar Örneği, 2014-Yrd. Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman, İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü.

- Okulu erken yaşta bırakmak ve çalışmaya başlamak
- Küçük evler, kalabalık aileler
- Eğitimsiz ebeveynler
- İşsiz babalar
- Tek ebeveynli aileler
- Bağımlı/alkolik ebeveynler
- Aile bireyleriyle zayıf iletişim
- Yalnızlık

ÖZET:

- Türkiye’de 14-25 yaş aralığındaki gençlerde madde kullanımı artıyor.
- Bu ülkelerdeki madde kullanan bir diğer grup genç, bekar ve kentli olan üniversite mezunlarıdır.
- Madde bağımlılığı alışkanlıkları, sosyoekonomik gruplar arasında değişiklik göstermektedir. Kenevir ve uçucu maddeler düşük sosyoekonomik gelir gruplarında ve metropollerin yoksul mahallelerinde yaşayan gençler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Uçucu madde kullanımı dört ülke arasında özellikle Türkiye’ye özgü bir problemdir.
- Hap, amfetamin, kokain ve kokain benzeri maddeler daha çok yüksek sosyoekonomik gelir gruplarındaki insanlar tarafından kullanılmaktadır.
- Ebeveynlerde Madde Farkındalığı Projesi’ni yürüten ülkelerde, bu projenin araştırması kapsamındaki ebeveynlere sorulduğunda, ebeveynlerin çocuklarını madde bağımlılığı riskinden korumak için önleme ve danışmanlık hizmeti beklentisinde oldukları kolaylıkla görülmektedir.
- Ebeveynler yasadışı maddeler, bağımlılık problemleri ve aile içinde bu problemlerle karşılaştığında neler yapılması gerektiği ile ilgili yeterli bilgiye sahip değildirler.
- Ebeveynler iradesiz ve kişiliği gelişmemiş insanların madde kullanmaya daha eğilimli olduğuna katılmaktadırlar:

Katılan ve tamamen katılanların oranı Litvanya’da %79, Hollanda’da %61, Portekiz’de %63 ve Türkiye’de %89.

- Problemlili ailelerin çocuklarının madde kullanmaya ve madde bağımlılığına eğilimli olduğunu düşünen ebeveynlerin oranı dört ülkenin tümünde yüksektir:

Katılan ve tamamen katılanların oranı Litvanya’da %51, Hollanda’da %85, Portekiz’de %71 ve Türkiye’de %88.